

5. Odpoveď ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky Erika Tomáša na interpeláciu poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky Veroniky Veslárovej podanú 18. júna 2024 vo veci národného projektu „podpora opatrovateľskej služby“ Aktivita „poskytovanie príspevku na opatrovateľskú službu ako súčasť systémovej zmeny“- Podaktivita 2

KANCELÁRIA NR SR PODATEĽŇA	
Došlo: 25 -07- 2024	
Číslo záznamu: 15909	Číslo spisu:
Listy:	Prilohy:
Vybavuje:	

Erik Tomáš

minister

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Bratislava, 23. júla 2024
Číslo: 24088/2024-M_OSS

Vážená pani poslankyňa,

obrátili ste sa na Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky s interpeláciou v súvislosti s ukončením možnosti podávania Žiadostí o zapojenie sa do projektu a poskytnutie finančného príspevku v rámci národného projektu „Podpora opatrovateľskej služby“, aktivita „Poskytovanie príspevku na opatrovateľskú službu ako súčasť systémovej zmeny“ pre poskytovateľov domácej opatrovateľskej služby.

Na úvod považujeme za potrebné poskytnúť základné informácie vo veci poskytovania domácej opatrovateľskej služby (ďalej len „opatrovateľská služba“) v zmysle platnej legislatívy.

V zákone č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) sú ustanovené právne podmienky poskytovania opatrovateľskej služby. Jej poskytovanie alebo zabezpečovanie jej poskytovania patrí do originálnej kompetencie obcí a miest, a to na základe uskutočnenej decentralizácie tejto pôsobnosti z príslušných orgánov štátu do výlučnej samosprávnej pôsobnosti obcí realizovanej s účinnosťou od 1. januára 2004. Vzhľadom na povahu a charakter tejto sociálnej služby (riešenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav s odkázanosťou na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy) ide o obligatórnu pôsobnosť obce túto sociálnu službu poskytovať alebo zabezpečovať jej poskytovanie, a to na základe oprávnených požiadaviek a potrieb obyvateľov obce.

Je zrejmé, že konkrétne terénne opatrovateľské služby v domácom prostredí klientov sú dlhodobo veľmi žiadané, ale v mnohých regiónoch Slovenska naozaj výrazne nedostupné a nedostatočné. Práve preto sa na ich podporu Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „ministerstvo“) pomocou prostriedkov z európskych štrukturálnych a investičných fondov EÚ zameriava už od roku 2014. Situácia si totiž vyžiadala pozornosť štátu napriek faktu, že poskytovanie opatrovateľských služieb patrí už viac ako 20 rokov do výlučnej kompetencie obcí a miest, kde sú zdrojové predpoklady vytvorené daňovým prerozdeľovacím systémom – teda posilnením vlastných daňových príjmov obcí po uskutočnenej fiškálnej decentralizácii. Za obdobie projektovej podpory od roku 2014 ministerstvo vyčlenilo finančné prostriedky v celkovej výške takmer 200 mil. eur na pomoc samosprávam/obciam a neverejným poskytovateľom za účelom poskytnutia finančných príspevkov práve na mzdové náklady pre opatrovateľov/opatrovateľky.

Cieľom projektovej podpory poskytovateľov opatrovateľskej služby zo štrukturálnych fondov je zabezpečenie dodatočných finančných zdrojov na krytie nákladov súvisiacich s poskytovaním

opatrovateľskej služby, čo by malo mať za následok zvýšenie kvality poskytovania opatrovateľskej služby.

Zároveň platí, že poskytovanie finančných príspevkov v rámci projektov financovaných zo štrukturálnych fondov nepredstavuje systémové riešenie problematiky. Jedná sa o časovo a finančne obmedzený podporný nástroj a zmluvné strany tohto projektového financovania sú si preto vždy vedomé dočasnosti realizácie projektu i súvisiacich záväzkov. Očakáva sa, aby tieto aktivity boli v budúcnosti zabezpečené a realizované z iných zdrojov.

Ministerstvo presadzuje potrebu rozvoja komunitných sociálnych služieb, vrátane opatrovateľskej služby.

V tejto súvislosti ministerstvo pripravilo nový národný projekt Podpora opatrovateľskej služby v rámci Programu Slovensko, ktorý prináša pre poskytovateľov opatrovateľskej služby, opatrovateľky a opatrovateľov zmenu, a to v podobe vyplácania príspevku za hodinu poskytnutej opatrovateľskej služby prijímateľovi. To znamená nie priamo na mzdy opatrovateľov/liek za poskytnuté hodiny opatrovania ako to bolo doposiaľ (pričom doteraz to bol jednotkový náklad na mzdu opatrovateľky vo výške 750 eur). Finančné prostriedky získané formou príspevku na poskytnutú opatrovateľskú službu je možné použiť na všetky výdavky súvisiace s poskytovaním opatrovateľskej služby.

Ide v podstate o prvý krok k pripravovanej reforme financovania sociálnych služieb. Národný projekt Podpora opatrovateľskej služby má za cieľ zároveň pilotne overiť nový spôsob poskytovania novej štátnej dávky – príspevku na starostlivosť a predovšetkým zabezpečiť kontinuitu poskytovania opatrovateľskej služby. Tento príspevok na starostlivosť pre osoby, ktoré sú odkázané na pomoc, bude súčasťou pripravovanej reformy financovania sociálnych služieb, ktorá vstúpi do platnosti od 1. januára 2026. Cieľom je, aby odkázaná osoba (t. j. prijímateľ sociálnej služby) sama rozhodla, akú sociálnu službu potrebuje a aby využila na ňu svoj príspevok na starostlivosť. Ide o systémové riešenie a takáto zmena financovania podporí vznik a rozvoj služieb v komunite a prispeje k riešeniu problému nedostatku personálu v sektore sociálnych služieb, najmä terénnych opatrovateľiek/opatrovateľov.

Finančný príspevok na hodinu poskytnutej opatrovateľskej služby je vo výške 7,93 eur. V nasledujúcich dvoch rokoch pôjde na tento účel takmer 100 miliónov eur. Predmetná alokácia bola vypočítaná na základe reálne vykázaných hodín poskytnutej opatrovateľskej služby za rok 2022, v rámci údajov, ktoré majú poskytovatelia opatrovateľskej služby povinnosť viesť v Informačnom systéme sociálnych služieb, upravených v § 95 ods. 1 a § 105b ods. 2 a 3 zákona o sociálnych službách.

Dňa 4. marca 2024 bolo Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „Ústredie“) zverejnené Oznámenie o možnosti predkladania žiadostí o zapojenie sa do projektu a poskytnutie finančného príspevku v rámci národného projektu „Podpora opatrovateľskej služby“, aktivity „Poskytovanie príspevku na opatrovateľskú službu ako súčasť systémovej zmeny“. Do projektu mali možnosť sa zapojiť všetci registrovaní poskytovatelia sociálnych služieb. Od 21. marca 2024 je oznámenie uzatvorené z dôvodu vyčerpania alokácie rozpočtu.

Vážená pani poslankyňa, k Vami zaslaným konkrétnym otázkam uvádzame nasledovné:

Budú ešte vyčlenené finančné prostriedky na Podaktivitu 2 pre subjekty, ktoré sa nestihli prihlásiť?

Aktuálne prebiehajú prvé mesiace implementácie národného projektu Podpora opatrovateľskej služby, ktorý realizuje Ústredie prostredníctvom 8 úradov práce, sociálnych vecí a rodiny.

V prvých mesiacoch realizácie projektu Ústredie umožnilo zapojenie sa poskytovateľov opatrovateľskej služby do Národného projektu. Každý poskytovateľ opatrovateľskej služby si v rámci Žiadosti o zapojenie sa do projektu uviedol kumulovaný počet hodín poskytovanej opatrovateľskej služby, ktorý vychádzal zo Zmlúv uzatvorených medzi poskytovateľom a prijímateľom/klientom opatrovateľskej služby. Na základe uvedeného s ním Ústredie uzatvorilo Dohodu o poskytnutí finančného príspevku na opatrovateľskú službu s konkrétnou alokovanou čiastkou finančných prostriedkov. K dnešnému dňu má Ústredie uzavretých 388 Dohôd o poskytnutí finančného príspevku na opatrovateľskú službu s poskytovateľmi opatrovateľskej služby a začína prebiehať **reálne čerpanie** odopatrovateľských hodín (t. j. zazmluvnené hodiny vs. reálne poskytované hodiny) osobami odkázanými na pomoc inej osoby v súlade s nastavením projektu. Ministerstvo ako sprostredkovateľský orgán pre finančné zdroje z fondu ESF+ v rámci Programu Slovensko potrebuje monitorovať a vyhodnotiť priebeh realizácie aktivít a najmä reálne čerpania zdrojov daného národného projektu. Zároveň žiadateľ NP „Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny“ si prostredníctvom informačného systému vedie detailnú evidenciu o stave aktuálneho a priebežného čerpania zdrojov projektu. Na základe týchto dát preto môže flexibilne pracovať s disponibilnými zdrojmi národného projektu napríklad aj dodatočným zverejnením oznámení o možnosti zapojenia sa pre subjekty poskytujúce opatrovateľskú službu. Zozbierané dáta na konci roku 2024 ukážu reálne čerpanie za implementačný rok 2024 a umožnia tak aj exaktnejšiu predikciu potrebnosti pre rok 2025 a tým aj schopnosť zosúladiť prechodu financovania opatrovateľskej služby zo zdrojov EÚ prostredníctvom reformy pod systém štátneho rozpočtu.

V prípade, že by z dostupných dát v uvedenom čase vzišla potreba dofinancovania danej služby na dodatočné obdobie, ministerstvo ako sprostredkovateľský orgán môže túto potrebnosť zohľadniť v rámci strednodobého preskúmania Programu Slovensko v rámci plánovanej revízie a požadovať dodatočné zdroje od riadiaceho orgánu – Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR.

Akým spôsobom sa budú môcť poskytovatelia domácej opatrovateľskej služby zapojiť do tohto projektu?

V 4. štvrtroku 2024 príslušné úrady práce, sociálnych vecí a rodiny **prehodnotia skutočný vývoj čerpania finančných prostriedkov** za prvých 6 mesiacov roku 2024, a v prípade očakávaných voľných finančných zdrojov bude oznámenie opätovne otvorené a bude možné podať žiadosť o zapojenie sa do projektu na úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v krajskom meste podľa miesta poskytovania opatrovateľskej služby. Predmetné Oznámenie bude zverejnené na stránke Ústredia a poskytovatelia opatrovateľskej služby budú o tejto skutočnosti informovaní.

S pozdravom

Vážená pani
Mgr. Veronika Veslárová
poslankyňa
Národnej rady Slovenskej republiky
Námestie Alexandra Dubčeka 1
812 80 Bratislava